

Eindverslag

Stimuleren van werkgelegenheid van jongeren in Sierra Leone, West Afrika

Deelnemers krijgen certificaten op 24 jan, 2019

Door: Abubakarr Bangura
Voorzitter, Stichting Sierra Leone Youth initiative
Eccardstraat 45, 5011 AL, Tilburg
M: 31-06815 947 82
Datum: 14-3-2019
Projectkenmerken: 1065473

De Stichting Sierra Leone Youth Initiative (SLYI) heeft financiële ondersteuning ontvangen van de Gemeente Tilburg om het bovenstaande project in Sierra Leone uit te voeren (zie ook het projectplan voor referentie). Dit project is uitgevoerd van juni 2018 t/m februari 2019 door SEP Investment Services, een sociale onderneming in Sierra Leone. <http://www.sep-sl.org/news/>. Dit project draagt bij aan de SDG's doelen 4, 5 en 11:

In dit eindverslag worden de resultaten gepresenteerd. Het verslag is als volgt opgezet: eerst tref je de aanleiding van het project. Daarna worden de oorspronkelijke doelstellingen vermeld zoals deze zijn opgenomen in het projectplan. Voor elke doelstelling worden de geleverde diensten, behaalde resultaten en de followup opgenomen. In de bijlage is de financiële verantwoording. Het verslag is opgezet ter verantwoording van de subsidie in het kader van "Een Wereld te Winnen" in 2018.

1. Aanleiding van het project

De jeugdwerkloosheid in Sierra Leone bedraagt 60%, het hoogste van West-Afrika. Dit leidt tot armoede, sociale onrust en criminaliteit. De onlangs geïntroduceerde World Bank Human Capital Index (HCI) rangschikte Sierra Leone op 151 uit 157 landen terwijl de 2018 UNDP Human Development Index Sierra Leone op 184 van de 189 landen rangschikte. Deze cijfers geven aan en wijzen op het feit dat de levering van basisvoorzieningen, met name het onderwijs, aanzienlijk is verslechterd in het land met negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van het human kapitaal van met name jongeren. Het ontwerpen van een praktisch leertraject voor jongeren in deze context, heeft serieuze didactische uitdagingen. Naar aanleiding van deze uitdagingen zijn wij vorig jaar gestart met een ondernemerschapstraject voor 50 jongeren en een kledingmakerleertraject voor 10 jongeren in Sierra Leone. Hieronder zijn de doelen en behaalde resultaten opgenomen.

2. De oorspronkelijke doelstellingen:

a. 50 jongeren in de leeftijd van 15 t/m 30 trainen om ondernemer te worden.

De volgende diensten worden geleverd:

- Er zijn gedurende het traject 18 workshops georganiseerd in de SEP starthub voor 50 deelnemers. Zie planning in pagina 11. Uiteindelijk hebben 25 deelnemers het traject met succes afgerond en hebben zij een eindcertificaat ontvangen op 24 januari 2019. Redenen zijn twee delen:
  - De leerstof was moeilijk en sluit niet altijd aan op het niveau van alle ingeschreven studenten van de trajecten.
  - Wij hanteren een streng criterium van 80% aanwezigheid tijdens de workshops. De helft van de deelnemers voldoet niet aan dit criterium, daarom hebben ze ook geen certificaten ontvangen.
- Er is een SEP starthub opgezet bij het Institute van Advanced Management and Technology (IAMTECH) in Freetown (zie foto 1 op p3). Deze hub is momenteel voorzien van computers, stoelen en tafels uit Nederland.

- Er zijn twee train the trainer workshops opgezet voor trainers van het traject. Deze trainingen zijn bij SEP starthub IAMTECH plaatgevonden. Het doel was om het curriculum van de training van het traject te finetunen en de didactiek van trainers gedurende het traject bespreekbaar te maken.

Foto 1 van SEP Start Hub IAMTECH

2.a. Followup op doel 1:

- ❖ Wij gaan weer eind februari een nieuw ondernemerschapstraject opzetten bij de SEP Starthub IAMTECH voor 50 belangstellenden die een bedrijf willen opzetten en daarnaast verkennen wij nog de mogelijkheden om een nieuwe starthub op te zetten bij een andere onderwijsinstellingen in Sierra Leone. Wij gaan ook goed kijken naar het curriculum en de aansluiting daarvan op de doelgroep.
- ❖ Wij hebben een brief aan de minister van onderwijs in Sierra Leone gestuurd om ons de kans te geven om bij te dragen aan de ontwikkeling van starthubs bij verschillende onderwijsinstellingen in Sierra Leone. (zie p12) Hiermee willen wij ons initiatief landelijk opschalen.
- ❖ Tenslotte is er een publieke lezing over ondernemerschap en SDGs bij vijf onderwijsinstellingen in Sierra Leone gehouden in januari 2019. Wij willen elke jaar deze lezingen herhalen. Zie link. <http://www.sep-sl.org/netherlands-educational-psychologist-lectures-on-sustainable-development-goals-in-freetown/>

2.b 10 deelnemers starten daadwerkelijk een bedrijf

Deze doelstelling is gedeeltelijk behaald. 25 deelnemers in dit traject gaan een bedrijf opzetten of hebben al een bedrijf. 5 bedrijven hebben een microkrediet ontvangen als onderdeel van de pilot. De bedrijven worden opgezet in de volgende sectoren:

- Creatieve industrie: een groep van 10 jongeren heeft een bedrijf opgezet in fotografie. Het bedrijf heet Snapme. Een andere deelnemer gaat een kledingbedrijf opzetten. Met dank aan het bedrijf Inbeeld in Tilburg voor het beschikbaar stellen van een camera aan Snapme.
- Landbouw en agribusiness: in deze sector gaan 14 deelnemers bedrijven opzetten in rijstproductie, om diabetes tegen te gaan, pinda- en maisproductie, een boerenbedrijf, een varkenshouderij, een restaurant en een drinkwaterbedrijf.
- Een andere deelnemer wil een constructiebedrijf opzetten om goedkoop huizen te verhuren aan arme mensen.

Microkrediet

Er is microkrediet gegeven aan de volgende ondernemers. Eerder wilden wij 500 euro geven aan elke ondernemer, zie oorspronkelijk projectplan. In de praktijk bleek dat de geldbehoefte erg verschillend is per ondernemer. Hieronder is het resultaat van hoe het geld onderling is verdeeld.

- a. Fatmata Barrie van Barki Nene Enterprise. (Zie foto 1 op p7)

Dit bedrijf verkoopt voedsel en andere items in Freetown.

Wij hebben een krediet van 700 euro verstrekt om een nieuwe winkelruimte te huren.

- b. Het bedrijf Snapme (Zie foto 2 op p8). Wij hebben een camera ter waarde van 100 euro aan dit bedrijf verstrekt. Deze camera wordt nu ingezet door het bedrijf om foto's te maken.
- c. Mariam Bangura van IBMA entreprice and entertainment resort, Rokel. (Zie foto 3 op p8). Dit bedrijf verkoopt provision. De eigenaar wil nu ook catering gaan doen en huisfeesten gaan organiseren voor verschillende doelgroepen. Wij hebben 900 euro aan dit bedrijf verstrekt. Het geld is ingezet om stoelen te kopen.
- d. SEP tailoring shop in Rokel, (Zie foto 4 op p9). Wij hebben 700 euro aan dit bedrijf verstrekt. Dit heeft te maken met de aankoop en het vervoer van 2 extra naaimachines, de renovatie van de ruimte en het kopen van uniformen voor de leerlingen en de werknemers van het instituut.
- e. Seidu Kamara van een varkenshouderij gaat gereedschap ter waarde van 100 euro ontvangen.

Vanaf maart moet dit geld worden terugbetaald aan SEP, de partnerorganisatie in Sierra Leone. Dit geld wordt ingezet om de ondernemerschapstraining te continueren. Wij kunnen ook nieuwe deelnemers gaan ondersteunen.

2.b Followup aan doel 2.

- ❖ Wij gaan een extra mentortraject inzetten voor 10 geselecteerde deelnemers van het traject. Hiermee worden studenten van IAMTECH gekoppeld aan een ondernemer die hun gedurende drie maanden gaat helpen met het fine-tunen van hun businesscase.

- ❖ Deelnemers hebben behoefte aan microcredit. Daarom hebben wij de Wilde Ganzen benaderd. Ze hebben toezegging gedaan om het microcredit project van SLYI gedeeltelijk te gaan financieren. Wij zijn verder op zoek naar het resterende geld om microcredit te versterken aan potentiële deelnemers van het traject.

2. c 10 deelnemers hebben een vakopleiding tot kledingmaker afgerond

De volgende diensten worden geleverd:

- Wij hebben deelnemers geworven, en het instituut is gepromoot bij stakeholders. Momenteel krijgen 5 jongeren een opleiding bij dit instituut. Zie de foto's tijdens een bezoek in januari 2019. Wij hebben nu 5 jongeren (vier meisjes en 1 jongen die een opleiding volgen aan het institute in Freetown. Zie de video van het bezoek op 24-1-2019.
<https://www.youtube.com/watch?v=SEU5VIWYcIY&feature=youtu.be>
- Er is een inventarisatieonderzoek gedaan naar de wensen en behoeften van eigenaren van 15 naaiateliers in Sierra Leone. Hierdoor is er voldoende informatie verkregen over de opzet van het SEP naai institute in Rokel, Freetown.
- 10 naaimachines zijn naar Sierra Leone gestuurd voor de opzet van dit traject.
- Er is onderhoud gedaan bij de ruimte waar het instituut wordt geopend en de stoelen, tafels en de naaimachines zijn er neergezet.

2.c. Followup op doel 3

- ❖ Uitbreiding van de ruimte en een nieuwe borduur machine kopen. De ruimte die wij nu hebben voor dit initiatief is erg klein. De behoefte onder jongeren is aanzienlijk groot en de wachtlijst is momenteel erg lang. Daarom willen wij de huidige plek gaan uitbreiden om extra ruimte te hebben voor meer studenten die de opleiding willen volgen. Wij gaan ook een gesprek aan met Tool 2 Work om het instituut van extra naaimachines te voorzien.
- ❖ Voortzetten van gesprekken met de directie van de ROC modeschool voor samenwerking met betrekking tot de SEP naaimachine werkplek in Sierra Leone. Dit gesprek werd afgelopen jaar gestart en wordt dit jaar voortgezet.
- ❖ Er is een poging gedaan om het Tilburgse Textielmuseum te betrekken bij het project, maar dat is nog niet gelukt omdat wij met heel andere machines en kledingstijl werken. Dit wordt verder dit jaar voortgezet.
- ❖ Ook onderzoek ik wat de mogelijkheden zijn om kleding vanuit de woensdagmarkt te kopen en te laten maken in Sierra Leone, om items te maken die wij aan studenten of winkeliers van Tilburg kunnen verkopen. Dit kan bijvoorbeeld tijdens de scholierencompetitie in Tilburg.

2.d. Er is een *community* bestaande uit 50 betrokken Nederlandse studenten en politici opgezet en worden actief betrokken bij het project

Deze doelstelling is nog niet gehaald. Er wordt wel aan gewerkt. Voorlopig zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd en is strategische positie ingenomen in Tilburg.

- Uitwisselingsprogramma met docenten van het hogere onderwijs in Tilburg en een aantal onderwijsinstaties in Sierra Leone.

In het kader hiervan hebben vier docenten uit Sierra Leone van 28 oktober t/m 3 november 2018 een bezoek gebracht aan Tilburg. De docenten van Fontys Hogescholen afdeling Beta en de lerarenopleiding, het Willem 2 College en de Rooi Pannen hebben op 1 november een gezamenlijke presentatie voor de docenten gehouden over het onderwijs in Nederland en zij hebben ervaringen uitgewisseld over de inrichting van het onderwijs in beide landen. Daarnaast heeft Pieter Bon van de Academie van Sustainable Development een workshop georganiseerd over de opzet van creatief onderwijs, uitgaande van zijn uitspraak "The world is our classroom". zie

<https://www.mdconsultancy.eu/index.php/component/content/article/6-mdc-activiteiten/70-onderwijsinstellingen-in-tilburg-geven-workshop-over-ondernemerschap-aan-docenten-uit-sierra-leone>

Beide presentaties zijn opgenomen door Omroep Tilburg. Deze opnamen maken deel uit van een documentaire over mijn inzet in Sierra Leone. I.v.m deze documentaire is een stagiair van Omroep Tilburg samen met mij naar Sierra Leone gegaan in september 2018. De aflevering wordt in april a.s uitgezonden voor het Tilburgse Public op de volgende data:

- 1^e uitzending op maandag 8 april
- 2^e uitzending op maandag 15 april
- 3^e uitzending op maandag 22 april

- Verder heb ik de resultaten van dit project gepresenteerd aan het Wereldpodium in december. Tijdens deze presentatie waren een aantal raadsleden van de Gemeente aanwezig.
- Stichting SLYI maakt nu deel uit van de werkgroep TilburgGlobal Goals. En ik zit nu ook in de werkgroep van Politiek lobby. Deze groep gaat binnenkort in gesprek met beleidsmedewerkers en raadsleden over de nieuwe beleidsnota van Internationale Samenwerking.

2.d Followup op doel 4

- a. verdiep de samenwerking met onderwijsinstellingen in Tilburg en Sierra Leone

Pieter Bon en ik hebben een bezoek gebracht aan Sierra Leone van 18 t/m 28 januari. 2019. Tijdens dit bezoek heeft Pieter een lezing verzorgd over de SDGs voor studenten, docenten en bestuurders van vijf hogere onderwijsinstellingen in Sierra Leone. Zie [link](#)). Daarmee is een belangrijk fundament gelegd voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen in Sierra Leone en Tilburg. Pieter en ik zijn nu bezig met een followplan naar aanleiding van dit bezoek. zie brief aan de minister op p13.

Verder willen twee docenten van Fontys Hogescholen (afdeling Betaopleiding) in mei a.s. een followup bezoek brengen aan Sierra Leone. Binnenkort heb ik een followup gesprek met de docenten om dit bezoek voor te bereiden.

2.e SLYI werkt ook samen met Contour de Twern om voorlichting over het project te geven op middelbare scholen

Deze doelstelling is gehaald. SLYI maakt al twee jaar deel uit van de scholierencompetitie van Contour de Twern. Op 21 april vindt een wedstrijd onder studenten van 3 scholen in Tilburg plaats die zich inzetten voor projecten in drie landen, waaronder Sierra Leone. Voorafgaand aan deze wedstrijd maakt SLYI een lespakket over Sierra Leone, geeft gastlessen aan studenten en studenten maken ook een vlog over een bepaalde thematiek. SLYI is gekoppeld aan het Willem 2 College.

2.e Follow up doel 5

Het bespreken van de mogelijkheden om leerlingen van Willem 2 College te laten onderzoeken welke kledingstijl en kledingmateriaal gekocht kan worden vanuit ons naaiartier in Sierra Leone.

Foto 1: Fatmata Barrie van Berki Nene Enterprice

Foto 2: Eigenaars van het bedrijf Snap me

Foto 3: IBMA enterprice and entertainment resort, Rokel

Foto 4: SEP Tailoring Institute in Rokel

Studenten

Groepswork tijdens het traject

Curriculum for SEP/AMTECH StartHub Training, 2018

Venue: IAMTECH Main Campus, 3 Hospital Road, Kissy Dockyard – Freetown.

Course	Focus/Assignments	Learning Outcome	Date	Person in charge
1. Entrepreneurship Fundamental	Rules of engagement and code of conducts Discussion of entrepreneurial personality and attitudes (based on role models in Sierra Leone)	Practical information on course		Josephine D. Kamara
2. Business Model design	- Business Model hypothesis (on word) - Business pitch (on PowerPoint)	- Strong Value Proposition - Solid product-market		Joseph Lansana
3. Market Analysis	- Market Research, or -Market Potential, or -Market Share, or - Market segment	- Customer profile and needs		Josephine A. M. Mukoh
4. Entrepreneurial marketing	- Positioning, or - Pricing policy, or - Distributions Channels, or - Communication & Promotion strategy	- Marketing strategies - Pricing model		Josephine A. M. Mukoh
5. Business Strategy	- Analysis of 9-5 most relevant competitors - Describe competitive advantage	- Revenues model - Well-articulated offering - Clear competitive edge		Ibrahim John bangura
6. Accounting for Non-Accountants	- Principles of a/c - Income statement - Balance Sheet - Breakeven Analysis			Alusine Sesay
7. Financial Planning	On Excel - Gross Margin - Earnings before interest, tax, depreciation and amortization (EBITDA) - Earnings before interest, tax (EBIT)	- A simple but sound Profit & Loss (P&L) on Excel		Alusine Sesay

	- Net profit			
8. HR management	- Job descriptions and Specification of key roles	- Team overview		Ishmael G. Sesay
9. Procurement				Ibrahim John Bangura
10. Business Planning Lab	- Business Plan	- Business Plan		Mohamed Conteh
11. Entrepreneurial Finance	- Prepare your financial request (on Excel)	- Assisting in finding start-up financing, crowdfunding - Sources of income - Financial decisions		Alusine Sesay
12. Social Impact	- Social Impact Map	- Impact map		Mohamed Conteh
13. Eco-system Events				Mohamed Conteh
14. Business Communication	Different forms of social media			Alfred Fornah
15. Leadership				Gabriel Joe
16. Business Law				Joseph Lansana
17. CSR & Business Ethics				Ibrahim John Bangura
18. Presentation/Pitch	- Presentation of different business ideas	- Meet and greet event.		Joseph Lansana

**1 Poultry Lane
Rokel Village
25th February, 2019.**

Ref: 2019/02

The Permanent Secretary
Ministry of Technical and Higher Education
Sababu Building, New England, Freetown,
Sierra Leone.

Dear Sir,

Re: letter of Introduction of SEP Investment Services SL Ltd.

In response to the email of Professor Aiah Gbakima, the Hon Minister of Technical and Higher Education on the 17th February 2019. This letter is meant to introduce our company, our services and update you on our future ambition in Sierra Leone.

Our company

SEP Investment Services SL Ltd is registered with The Corporate Affairs Commission, and was duly incorporated and registered in Sierra Leone on the 16th day of October, 2018. Our registration number is 161018SEPIN04185. SEP investment Services is an offshoot of the online entrepreneurship programme that was implemented in Sierra Leone in 2014 and 2016. The project was funded by the Dutch Ministry of International Cooperation and was implemented by a consortium including The Network University (TNU) in The Netherlands, Institute of Advanced Management and Technology (IAMTECH) in Sierra Leone, Migration and development Consultancy and the International Organisation for Migration in the Netherlands. This project was aimed at providing impact entrepreneurship education to 100 university students in Sierra Leone.

SEP Investment Service was established for the follow up with participants that have successfully completed the programme. This step was necessary to sustain the development impact of the programme in Sierra Leone and to harness and redirect the mind-sets of the Sierra Leonean students/youth population to perceive business as a career through our on-campus and off-campus training and coaching activities for start-up support in agribusiness, fashion and ITC related services.

Our Services

SEP Investment Services SL Ltd offers three distinct business services:

1. SEP Entrepreneurship training at SEP Start-up hub situated at IAMTECH campus at Kissy Dock yard, Freetown. The start-up hub is in partnership with IAMTECH and SEP Investment Services. Both partners seek to equip young graduates, students and business minded persons with entrepreneurial skills to spark economic development in the country. Over the past years, we have trained and coached more than 100 students to start and grow businesses and have been in touch with higher potential diasporas to connect their knowledge and network with our program within the framework of the Connecting Diaspora for Development Programme (CD4D) - a program implemented by the International Organization for Migration (IOM).
2. SEP Tailoring shop at no.1 Poultry Road, Old Railway Line, Rokel village in Freetown. Our future ambition is to create an accelerator programme for owners and the current trainees of

20 tailoring shops in Freetown. This initiative is aimed at promoting job creation, increase professionalism and contribute to a robust fashion sector in the country.

3. SEP Palm oil farm at Makonkari, village, North of Sierra Leone. The aim of this initiative is to develop a 100 hectare of palm oil plantation. Our ambition is to connect with small holders farmers in the sector to improve rural economic growth and inclusive development.

Our future ambition in Sierra Leone

Our intervention regarding SEP entrepreneurship training is currently being admired at different technical and higher educational institutions country wide, and we are ready to partner with The Ministry of Higher Education to upscale SEP Entrepreneurship Programme, methodology and impact in the country.

Our future ambition is to establish a University Business Start-up hubs network (UBS-SL) at different universities and tertiary institution in Sierra Leone. In the coming four years (2019-2023) we seek to enhance the creation of a unique business platform for 1000 students/youth with innovative business ideas to scale up their business plans leading to the creation of new business ventures and inclusive growth in the country.

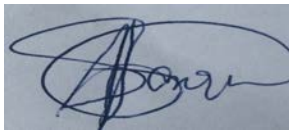
Sir, the establishment of a University Business Start-up hubs Network (UBS-SL) is a stepping stone to supporting the achievement of the Sierra Leone Midterm National Development Plan (NDP), 2019-2023, in the New Direction policy framework under the government of HE President Julius Maada Bio, in which your Ministry has a key role to play. More specifically, our interventions will help achieve the following development clusters as captured in the NDP, namely: Cluster 1, Human capital development, Cluster 2: Diversifying the economy and promoting growth, cluster 6, increase youth employment. Our ambition is also consistent with global targets set in the Sustainable Development Goals (SDGs), namely: SGD 1-poverty alleviation, SDG 4 quality education, SDG 8-which is about decent work and economic growth and SDG 17-building sustainable partnership.

In furtherance to achieving these above mentioned goals, our company will like to partner with the Ministry of Technical and Higher Education, the private sector, universities and services providers in Sierra Leone and facilitate connections with a number of Dutch educational institutions, the private sector

and development organisations namely: Delft University of Technology, Fontys University of Applied Science, The Network University and the Academy for Sustainable Development, The Wilde Ganzen and Tool2Work in The Netherlands. In conclusion, we will be happy to advance this discussion with your noble Ministry on our future ambition. The aim of the meeting is to share experiences, build a solid network and develop a strategy to mobilize both human and the necessary financial resources to develop a framework for the implementation of the University Business Start-up hubs Network (UBS-SL) in Sierra Leone. We are also willing to put a multicultural team together that will provide consultancy and advice to your ministry regarding the development of smart curricula to strengthen tertiary and higher education that are properly tailored to meet the growing demands of the private sector development aspiration of the country.

Looking forward to hearing from you.

Kind regards,

Abubakarr Bangura
CEO, SEP Investment Services SL Ltd
<http://www.sep-sl.org/>
Abubakarr2000@yahoo.com

Contact in Sierra Leone
Joe Gabriel
Start-up hub Business Manager
00232-88 59 59 32

References:

- Dr Wundah, Principal of Institute of Advanced Management and Technology, Freetown
- Prof. Gerd Junne, The Network University, The Netherlands
- Pieter Bon, Academy for Sustainable Development, The Netherlands
- Mange Sesay, International Organisation for Migration- Sierra Leone
- Dr Kalleh Musa, Director, Office of Diaspora Affairs

Appendix:

1. SEP Progress report

CC:

- Hon Minister of Technical and Higher Education
- Hon Minister of Youth Affairs
- Hon Minister of Trade and Industry
- Pieter Bon, Founder and Chairman Academy for Sustainable Development, The Netherlands
- Prof. Gerd Junne, The Network University, The Netherlands
- Mange Sesay and Zia Gulam, International Organisation for Migration
- Joe Gabriel, SEP Start hub Business Manager